

2008:14

ANTIKVARISK KONTROLLRAPPORT

Båthus på Tuskö 3:10

OMLÄGGNING AV VASSTAK PÅ BÅTHUS PÅ TUSKÖ 3:10. BÖRSTILS
SOCKEN, ÖSTHAMMARS KOMMUN

UPPLANDSMUSEET

Per Lundgren 2008

Dnr Km-498-2008

Omslagsfotografi: Båthusets sydöstra takfall har fått ny vasstäckning.
Foto: Per Lundgren, Upplandsmuseet 2008

Upplandsmuseets rapporter 2008:14

ISSN 1654-8280

© Upplandsmuseet 2008

UPPLANDSMUSEET

Upplandsmuseet, Länsmuseum för Uppsala län

adress S:t Eriks gränd 6, 753 10 Uppsala telefon 018-16 91 00 telefax 018-69 25 09 hemsida www.uppmus.se postgiro 51 99 35-1 bankgiro 128-1245
org.nr 817600-7071

INNEHÅLL

Sammanfattning av utförda arbeten	5
Administrativa uppgifter	5
Byggnaden	6
Utförda åtgärder	7
Kulturhistorisk bedömning av utförda arbeten	8
Övriga handlingar med relevans för ärendet	9

Sammanfattning av utförda arbeten

Befintligt vasstak inklusive bindläkt och vindskivor har rivits och ett nytt vasstak i utförande likt det ursprungliga har lagts.

Båthuset före respektive efter takomläggning

Administrativa uppgifter

Arbetena är utförda med stöd av statligt bidrag till kulturmiljövård. Se länsstyrelsens beslut 434-5128-08.

Objekt	Båthus
Fastighet	Tuskö 3:10
Socken	Börstil
Kommun	Östhammar
Byggherre	Urban Hassel, Västerås
Entreprenör	Lars-Erik Lassegård
Antikvarisk kontrollant	Upplandsmuseet genom Per Lundgren
Byggnadstid	maj – juni 2008
Antikvarisk slutbesiktning	2008-06-30
Diarienummer	Km-498-2008
Länsstyrelsens diarienummer	434-5128-08

Byggnaden

Båthuset är placerat vid nordöstra stranden av Skepphusfjärden, strax utanför Tuskö Täppa. På tomten finns förutom båthuset ett fritidshus.

Tuskö 3:10 med båthuset markerat med rött

Enligt uppgift från Urban Hassel är båthuset uppfört för ca 70 år sedan. Det förefaller troligt att båthusets uppförande har samband med fastighetens avstyckning och bebyggandet av ett fritidshus på tomten. Avstyckningen verkställdes 1942 och då var tomten obebyggd. På Ekonomiska kartan 1953 finns däremot både ett boningshus och båthuset med. Den avstyckade tomten köptes av en direktör från Gävle.

Båthuset inrymmer två båtplatser. Mellan de båda båtplatserna finns ett inklätt loft med ett övernattningsrum, som nås via en fernissad trappa från däcket. Rummet har skivklädda väggar och tak, avdelade med gröna lister. Mot fjärden finns en mindre balkong med "kvisträcke". Taket är täckt med vass. Fönstren mot sjön är diagonalställda med grönmålade, korsande foder.

Stommen utgörs av ett kraftigt stolpverk av 6"6 ramsågat virke. På stommen har spikats en ca 2" tjock "timmerpanel", som sågats ut ur stockens välvda ytved. Panelen är gerad i hörnen av byggnaden. Byggnaden vilar på plankskodda stenkistor. Däcket utgörs av 2" hyvlad plank.

Vasstaket är ett bindtak. Taklaget består av ramsågade 6"6-sparrar som är förbundna med hammarbandet med enkla urtag fixerade med timmerspik. De längsgående rafterna utgörs av kvistade, ganska klana granslanor som vilar på träpluggar islagna i sparrarna. Vassen är fastsatt genom att utvändiga, längsgåen-

de 1”2 bindläkt najats med galvaniserad ståltråd till de underliggande rafterna. Den utvändiga läkten är dold av vasstäckningen. Gavlarna täcks med breda vindskivor utan vattbräder.

Sydöstra takfallet innan rivning. Vasstaket är i så dåligt skick att den tidigare dolda bindläkten har exponerats och fått omfattande rötskador.

Nordvästra takfallet med avlägsnad vasstäckning. De längsgående granslanorna, som hålls på plats av träpliggarna i sparrarna, är i gott skick och behöver inte bytas.

Utförda åtgärder

Den befintliga vasstäckningen med rygging och bindläkt revs, liksom vindskivorna. Rafterna var i god kondition och behövde inte bytas eller kompletteras.

Nya vindskivor av sågade bräder 1”6 + 1”8 sattes upp. Vindskivorna grades inte utan utfördes omlott i nock enligt befintligt utförande. Vindskivans bräder hålls samman av sågade kortlingar spikade vinkelrätt mot takfallet.

Ny vasstäckning av ca 170 – 180 cm lång vass lades sedan på de båda takfallen. Vassen bands med ståltråd med sågad, dold bindläkt 1”2 likt befintligt. Eftersom vassen var kortare än den ursprungliga najades den fast i varje raft. Varje takfall lades med 12 – 14 rader vass. Vassen stöttes med stötbräda för att få en jämn yta. För att förhindra att vassen vid stötningen skulle sticka ut mellan slanorna på insidan lades en masonitskiva ovanpå slanorna under stötningen. Täckningen utfördes ca 20 cm tjock. Ryggningen utfördes med dubbel övervikning av vass över nock. Ryggningen fixerades med synliga bindstänger av kvistade halvklovor av gran. Halvklovarna skarvades i mitten med ståltråd.

Takets insida efter omläggning. Vassen har styrts så att den inte sticker ut genom slanorna genom att en masonitskiva lagts ovan slanorna under stötningen.

Kulturhistorisk bedömning av utförda arbeten

Det nya taket har lagts med stor hänsyn till byggnadens kulturhistoriska värde, i överensstämmelse med länsstyrelsens villkor och i samråd med antikvarisk kontrollant.

Målsättningen har varit att utföra ryggningen på ursprungligt sätt. De spår som fanns kvar av ryggningen var dock svåra att dra slutsatser av. Rester av ganska breda 1” bräder fanns vid nocken, men dessa tolkades som sentida lagningar och inte som en ursprunglig lösning. Byggnadens yttre förefaller ha varit viktig vid uppförandet, och en mer traditionell ryggning med enbart vass och synliga bindklovor, likt de närbelägna sjöbodarna vid Tuskö täppa, ter sig därför trolig.

Den vass som används är omkring 170 - 180 cm lång och skördad i Tåkern. Den ursprungliga vassen var något längre.

Övriga handlingar med relevans för ärendet

- 2008-03-25 Urban Hassel och Eva Åström Hassel: Ansökan om bidrag för underhåll av kulturhistoriskt värdefull byggnad
- 2008-04-11 Upplandsmuseet: Yttrande angående ansökan om bidrag till båthus på Tuskö 3:10. Dnr Km-399-2008
- 2008-04-29 Länsstyrelsen i Uppsala län: Beslut om bidrag. Länsstyrelsens dnr 434-5128-08